

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO-YEAR XXXII.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK, 15. NOVEMBRA (NOV. 15), 1940

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 225

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Grki potokli dve Mussolinijevi diviziji!

Italijanski častniki in vojniki beže v Jugoslavijo

ANGLEZI REOKUPIRALI GALLABAT

ATENE, 15. nov.—Tukajšnja postaja je danes zjutraj namočena, da je bil italijanski zbor vojaških divizij zdrobljen v bitki z Grki v gorovju Pindus. Bitki z Grki v gorovju Pindus. Bitki z Grki v gorovju Pindus. Bitki z Grki v gorovju Pindus.

Druga italijanska divizija je bila uničena, ko je prišla prvi na dan, da ustavi prodiranje grških čet v Albanijo. Italijanski vojniki so po poročilih nevtiralnih krogov utrpeli silne izgube v bitkah po invaziji grškega ozemlja, ki se je pričela pred devetindvajsetimi dnevi. Grki zdaj prodirajo naprej v vseh krajih sto milj dolge fronte.

BELGRAD, 15. nov.—Italijanske čete, presenečene valed silnih grških napadov, so demoralizirane. Veliko število italijanskih vojakov in častnikov je že pobeglo čez mejo v Jugoslavijo, kjer jih jugoslovanske avtoritete internirale. Najmanj 600 častnikov in vojakov brez orožja je prišlo iz Albanije v Jugoslavijo v zadnjih dneh.

Atene, 14. nov.—Bombe, katere so vrgli angleški letalci na Durazzo in Valono, glavni italijanski pomorski bazi v Albaniji, so povzročile ogromno škodo, se glasi poročilo poveljstva angleške letalske sile v Atenah. Bombe so porušile skladišča streliva v obeh mestih. Dalje so bili poškodovani pomoli in drugi objekti. Napad na pomorski bazi je bil izvršen sinoči.

Drugo poročilo pravi, da so bombe treskale tudi na Bari, italijansko pomorsko oporišče na drugi strani Jadranskega morja. Velike čistilnice olja so bile zadete.

Grško vrhovno poveljstvo namanja, da so grški brambovci uspešnih naskokih na italijanske pozicije v gorovju Pindus zasledili nadaljnje hribe v Albaniji. Italijani so bili porazeni tudi v bitkah, ki so se vršile v drugih krajih sto milj dolge fronte ob grško-albanski meji. Na stotine italijanskih vojakov je bilo ubitih, ranjenih in ujetih.

Rim, 14. nov.—Italijanske čete so odbile grški napad na svojo pozicijo v Epirusu v bližini albanske meje, se glasi poročilo vrhovnega poveljstva. To namanja tudi srdit topniški dvoje v sektorju pri Korici, Albaniji, in Florini, Grčija.

Sem dospela poročila javljajo italijanske letalske napade na pokrajino ob jezeru Presbu, kjer se meja med Grčijo, Albanijo in Jugoslavijo. Drugi italijanski bombniki so istočasno bombardirali Sueški prekop, angleška vojska letališča pri Kairu, Egipt, in druge pozicije angleškega vojaštva v Severni Afriki.

London, 14. nov.—Angleške in francoske čete so po bitki z italijansko reokupirale Gallabat, angleško-egiptski Sudan. Gallabat leži v bližini abesinske meje. Teiki angleški topovi bruha-jo zdaj kroge na utrjeno italijansko vojaško taborišče pri Karamni ne daleč od Gallabata. Angleži so razbile več skladišč polnila.

Reorganiziranje francoskih industrij

Izredna seja članov kabineta

Vichy, Francija, 14. nov.—Po polno reorganiziranje francoskih industrij in splošna ekonomija na korporacijski podlagi in pod državno kontrolo sta prišli včeraj v prvo fazo. Naznanjeno je bilo, da je odbor, kateremu je vlada poverila reorganiziranje industrij, prevzel kontrolo nad nadaljnjimi petimi industrijami.

Odbor je bil imenovan v smislu novega vladnega dekreta. V področje tega odbora spadajo zdaj jeklarska, kemikalna, strojna, elektrarska in tekstilna industrija. Komercialna podjetja, ki so povezana s temi industrijami, pridejo tudi pod vladno kontrolo. Jeklarska in premogovna industrija sta bili v tork postavljene pod nadzorstvo odbora. Istočasno je vlada razpustila mogočno Delavsko zvezo, ki je imela pred izbruhom vojne okrog pet milijonov članov.

Reorganiziranje industrij, delavskih organizacij in grup delodajalcev bo izvedeno na podlagi dekreta, ki je bil objavljen pred nekaj tedni. Oblika francoskih industrij bo aličala oni fašistične Italije. Petainova vlada upa, da bo reorganiziranje industrij pospešilo gospodarsko okrevanje Francije.

Premier Petain je sklical nujno sejo članov kabineta, ki se prične danes. Sledila bo izredni seji, ki se je vršila sinoči. Predmet, o katerem se bo vršila razprava, ni bil naznanjen.

Sinoči je bilo objavljeno poročilo, da je bil Maurice Mievre, župan v Lovagnju, mestu v provinci Savoju, odstavljen, ker je kritiziral Petainovo vlado.

Lov na nemško bojno ladjo

Dva angleška parnika potopljena

London, 14. nov.—Uspešni napadi na italijanske bojne ladje v Turantu in Valoni, glavni albanski luki, bodo rezultirali v sprostitev mogočnih enot britske mornarice, ki se nahajata na Sredozemskem morju, za lov na nemško "žepno" bojno ladjo, ki napada angleške parnike na Atlantiku. Identiteta te ladje še ni bila ugotovljena, toda v Londonu menijo, da je ta Admiral Scheer ali pa njena sestra ladja Luetzow. Možno je, da se bosta lova udeležili največji angleški bojni ladji. To sta Hood in Renown.

Seest nadaljnjih angleških parnikov, katere je nemška bojna ladja napadla na Atlantiku, je včeraj dospelo v neko kanadsko luko. Prej je dospelo v kanadske in angleške luke 24 parnikov. Ti so bili v grupi 38 parnikov, katere je napadla nemška bojna ladja. Nemci so trdili, da so bili vsi parniki potopljeni.

Santiago, Čile, 14. nov.—Štiri britske bojne ladje patrolirajo Pacifik nedaleč stran od obrežja Južne Amerike, da zasledijo nemško bojno ladjo, ki se tamkaj potepa. Kanadsko križarka Prince Robert je včeraj pripeljala v Talcahuano, čileško luko.

New York, 14. nov.—Sem je dospelo poročilo, da so Nemci potopili dva angleška parnika na Atlantiku. Ta sta bila Empire Wind in Hauxley. Poročilo dostavlja, da so se vsi člani posadke rešili.

Jati priganjaške metode, da pospeši produkcijo in to je eden vzrok konflikta.

JAPONSKA NAGLAŠA POTREBO KOOPERACIJE

Tesne zveze s holandsko Indijo

OBNOVA POGAJANJ NAZNANJENA

Tokio, 14. nov.—Tesna kooperacija med Japonsko in holandsko Vzhodno Indijo ni samo zaželjena, temveč tudi neizbežna, je dejal Ičim Kobajasi, japonski trgovinski minister in načelnik posebne trgovinske misije, ki se je pogajala s avtoritetami Vzhodne Indije. "Bogata holandska kolonija se zaveda, da je kooperacija z nami potrebna za vzdrževanje vlade na otokih."

Kobajasi, ki se je nedavno vrnil v Tokio, da poroča o rezultatu pogajanj v Bataviji, glavnem mestu Vzhodne Indije, je dejal, da Japonska ne bo ovirala pošiljanja pločevine in kavčuka iz Vzhodne Indije v Združene države. On se bo kmalu vrnil v Batavijo, da nadaljuje pogajanja.

"Vojna je zaprla tržišča v Evropi produktom Vzhodne Indije," je dejal japonski trgovinski minister. "Iz tega razloga bo morala prodajati jeklo, bakelit, nikel in druge produkte Japonski. Avtoritete Vzhodne Indije se zavedajo važnosti tesnih odnosov z Japonsko. Mi nimamo nobenih teritorialnih ambicij na račun Vzhodne Indije, toda Japonska je edina država, ki lahko razvije Vzhodno Indijo. Ako bo japonski kapital prihajal tja, bo temu sledilo priseljevanje Japoncev."

Japonski krogi upajo, da bodo pogajanja z Vzhodno Indijo uspešna. Kobajasi je priznal, da holandske avtoritete ne morejo zalagati Japonske z oljem v zadostnem obsegu. Vojna mašina potrebuje več olja nego ga ji more dati Vahodna Indija.

Tokijski list Asahi je napovedal, da bo Amerika v prihodnjih mesecih storila nekaj v politiki in oboroževanju, kar bo presenetljivo avet. Ponovna izvolitev Roosevelta je signal ameriške kampanje na Pacifiku in tesnejšega sodelovanja z Veliko Britanijo.

Narodna enotnost je Rooseveltov cilj

Predsednik se zahvalil prijateljem

Washington, D. C., 14. nov.—Predsednik Roosevelt je obljubil, da bo v prihodnjih štirih letih storil vse, kar je v njegovi moči, za narodno enotnost. To zagotovilo je dal onim, ki so mu čestitali v telegramih in pismih k ponovni izvolitvi. Na tisoče telegramov in pism je prišlo v Belo hišo po volitvah.

"Vsem onim, ki so mi poslali čestitke, se prisočno zahvaljujem," je rekel Roosevelt. "Vesel sem zagotovil od prijateljev, da me bodo podpirali in kooperirali z menoj v naporih, katerih cilj je narodna enotnost. Vsem slovesno obljubljam, da bom delal skupno naprej. Ameriški ideali in ustanove so več kot vse drugo. Ti morajo biti upoštevani v vseh ozirih."

Včeraj popoldne se je Roosevelt ukrcal na jahto Potomac, ki je odrinila proti zalivu Chesapeake. Naznanjeno je bilo, da se bo vrnil v Washington v nedeljo ali v ponedeljek.

Japonska, Nemčija pred odločitvijo

Utrjevanje ameriških obrambnih pozicij

Washington, D. C., 14. nov.—Nemci in Japonci se bodo morali kmalu odločiti glede akcije, če bo ta sploh mogoča, ko bo Amerika nudila večjo pomoč Veliki Britaniji in povečala pritisk na Japonsko. Znamenja so, da bo Roosevelt storil oboje v nekaj tednih.

Jasno je že sedaj, da Japonska ni nič pridobila s sklenitvijo vojaške zveze z Nemčijo in Italijo. Japonski, nemški in italijanski militaristi ne bodo prišli daleč z grožnjami. Te ne bodo dosti zalegle.

Namignjeno je že bilo, da bo Velika Britanija dobila nadaljnje bojne ladje v zameno za koncesije na Pacifiku. Amerika potrebuje nova oporišča na tem morju za svojo obrambo. Možnost novih kupcij med Ameriko in Anglijo je na vidiku. Amerika lahko da mnogo rušilcev. Angliji poleg bojnih letal in drugega orožja. Velika Britanija ima Singapor, Hongkong, Kanton in mnogo malih, toda strateških otokov na Pacifiku in Atlantiku.

Ako bo Amerika dobila te otoke in najem, bo utrdila svoje obrambne pozicije. Potem bo lahko v večjem obsegu pomagala Angliji v vojni proti osi in držala Japonce za vrat.

Možnost je tudi, da bo sovjetska Rusija revidirala svoje stališče. Ako bo Stalin videl, da je Amerika z vso silo na strani Velike Britanije in da jo podpira v vseh ozirih, se bo poskušal kasual v drugo smer.

Lewis molči o resignaciji

Razprave o rudarski mezdni lestvici

Atlantic City, N. J., 14. nov.—John L. Lewis ni hotel odgovorjati na vprašanja reporterjev, ki so hoteli vedeti, ali bo odstopil kot predsednik Kongresa industrijskih organizacij, kakor je obljubil v svojem govoru nekaj dni pred predsedniškimi volitvami, ki je kritiziral Roosevelta in hvalil Willkieja, predsedniškega kandidata republikanske stranke. Lewis je prišel v to mesto, da razpravlja o novi mezdni lestvici z mezdinim odborom rudarske unije UMW.

Prihodnji ponedeljek se bo pričela konvencija unij CIO v Atlantic Cityju. Konference s članii rudarskega odbora imajo uglediti pot za pogajanja glede sklenitve nove pogodbe med UMW in kompanijami na polju mehkega premoga. Razprava bo tudi o zahtevah rudarjev na antracitu.

Lewis je v svojem govoru tudi rekel, da bo ponovno izvolitev Roosevelta za predsednika Združenih držav sprejel na znanje kot dokaz, da mu člani unij CIO ne zaupajo in da bo resigniral kot predsednik CIO. V razgovoru s poročevalci ni hotel izjaviti, ali bo izpolnil svojo obljubo.

Američan v verigah pred fašističnim sodiščem

Rim, 14. nov.—George Ehret, ameriški državljani iz New Yorka, je bil priklenjen z verigo k drugim jetnikom, ko je bil postavljen pred fašistično sodišče. Ehret je bil nedavno aretiran na obtožbo kršenja italijanskih denarnih zakonov. Z njim vred je bila priganana pred sodišče Grace Gunther, Američanka, ki živi v Florenci že 20 let in je bila obtožena sličnega prestopa.

Anglija raztegnila blokado do afriškega obrežja

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Anton Zbañnik, gl. tajnik JSKJ, je 13. t. m. obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

JSKJ dobila novo ime
Chicago. — Ko nas je Anton Zbañnik, gl. tajnik JSKJ, obiskal zadnje sredo, nam je povedal, da je gl. odbor JSKJ pravkar s pismenim glasovanjem izpremenil ime te jednote v smislu sklepa zadnje konvencije. Novo ime Jugoslovanske katoliške jednote je Ameriška bratska zveza, angleško American Fraternal Union. Tako je ta organizacija po več kot štiridesetih letih izgubila svoje katoliško ime — kar je popolnoma pravilno, kajti dolga leta je bila katoliška le po imenu. Zbañnik je tudi rekel, da nekatere države delajo sitnosti zaradi izpremembe imena; na primer zavarovalniški departament države New York se ne strinja z izpremembo imena.

Minnesotake novice
Aurora, Minn.—Dne 12. novembra je tu umrl Jernej Miklavčič, star 58 let in rojen v Gradišču pri Pijavi Gorici v okolici Ljubljane. Bil je član društva 43 SNPJ. V Red Laku je umrl Simon Lampe, bivši misijonar, star 75 let in rojen na Berezovici pri Ljubljani. V Ameriki je bil 57 let, ves čas v Minnesoti, in menda je bil zadnji slovenski misijonar, ki je gladko govoril čipevanski jezik.

Vesti iz Colorada
Aguilar, Colo.—Dne 24. oktobra se je pri delu v jami ponesrečil Matt Kenda, član društva 381 SNPJ. Kos premoga mu je priletel v oko in ga tako poškodoval, da so mu zdravniki v bolnišnici v Walsenburgu morali oko iztakniti. Zelja članstva je, da nesrečni brat kmalu okrevaja. — Drugi rojak Frank Plavec, ki ni pri nobenem podpornem društvu, je na izgubil desno nogo nad kolonom pri delu v premogovniku.

Čikaške vesti
Chicago.—Poroke: Jerry Bube in Mary Pintar (24-23), John Babč in Sophie Jerič (23-21) ter John Povše in Josephine Kunyez (25-23). — Razporeke: Helena Jankovič toži svojega moža Jos. Jankoviča za ločitev.

Novi potresni sunki v Bukarešti

Nadaljnja poslopja porušena

Bukarešta, Rumunija, 14. nov.—Novi potresni sunki so sinoči zamajali glavno mesto Rumunije in okolice. Porušili so več poslopj, v drugih, ki so bila prej prizadeta, pa so povečali razpoke. Bojazen je, da se bodo slednja porušila.

Vojaške avtoritete so odložile vpoklic fantov v starosti 21 let v armado, ker morajo ti pomagati pri reševalnih delih. Fantje bi morali stopiti v armado 20. novembra. Žrtve se še vedno nahajajo pod razvalinami velike stanovanjske hiše Carlton. Delo, da se jih potegne izpod podrtin, je bilo opuščeno. Samo 80 trupel od 225 oseb, ki so stanovale v tem poslopju, so dobili izpod razvalin. Pet uradnikov firm, ki so zgradile to poslopje, je bilo aretiranih.

Potres je samo v Bukarešti zahteval najmanj tristo žrtv. Na podlagi doslej objavljenih poročil je izgubilo življenje po vsej deželi čez tisoč ljudi.

Konsolidacija oboroženih sil na Bliznjem vzhodu

BOMBNI NAPAD NA BERLIN

London, 14. nov.—Velika Britanija je udarila po svojih sovražnikih z raztegnitvijo pomorske blokade na francosko Zapadno Afriko, Sirijo, portugalsko Gvinejo, Madagaskar in otok Reunion. Poveljniki britskih bojnih ladij so bili instruirani, naj ustavijo vsak parnik v blokirani coni. To velja za vse parnike, ki odhajajo ali prihajajo v pristanišča omenjenih teritorijev v Afriki. Izvzeti so le oni parniki, ki dobe dovoljenje za plovo od britskih avtoritet.

Velika Britanija je tudi storila korake glede koordinacije svoje oborožene sile na Bliznjem vzhodu. Maršal Robert Brooke-Popham je bil imenovan za vrhovnega poveljnika letalske in vojaške sile na vzhodu. Njegova naloga je konsolidacija vse oborožene sile. Program predvideva posvetovanja med njim in poveljniki angleške bojne mornarice v vodovju pri Vahodni Indiji, Kitajski, Burmi in Hongkongu. On bo tudi v stalnih stikih z Avstralijo in Novo Zelandijo.

V parlamentu se je včeraj razvila debata glede rabe irskih pomorskih baz. Liberalac Geoffrey Mander je predlagal pogajanja z irsko vlado glede odstopa baz. Premier Churchill je v svojem govoru zadnji teden naglasil, da mora Anglija dobiti dostop do irskih baz v interesu zaščite plovbe trgovinskih parnikov.

Berlin, 14. nov.—Angleške bombe so padale na Berlin sinoči kmalu potem, ko sta Hitler in Molotov, sovjetski premier in zunanji komisar, zaključila štiri ure trajajočo konferenco. Uradni komunikacije pravi, da so bombe padale na rezidenčne distrikte in berlinska predmestja, toda povzročena škoda ni velika. Napadalec so kmalu pregnale krogle iz topniških baterij.

Molotov je zaključil svoj obisk, nakar se je sinoči vrnil v Moskvo.

Molotov je včeraj konferiral tudi z maršalom Goeringom in Hessom, podnačelnikom nacistične stranke. Goering je letalski minister in direktor nemških militarnih in gospodarskih afer. V njegovo področje spada tudi izvajanje ekonomske četrtletke.

Da li je bil dosežen sporazum med Molotovom in nemškimi voditelji, ni znano. Poročila omenjajo le, da so imeli razgovori značaj pogajanj.

Moskva, 14. nov.—Haruhiko Niši, pravni svetovalec japonskega poslanstva v Moskvi, je sinoči odpotoval v Berlin. Njegov odhod spravlja v zvezo s pogajanjmi, ki se zdaj vrše med Nemčijo in Rusijo.

1,787,801 oseb se udeležilo volitev v Chicago

Chicago, 14. nov.—Odbor volilnih komisarjev je naznanil, da se je 1,787,801 državljanov udeležilo predsedniških volitev v Chicago, 81,167 več kakor pred štirimi leti, kar je rekordno število. Naznanilo pravi, da je Roosevelt dobil v Chicago 1,029,538 glasov, Willkie pa 731,716. Thomas 3945 in Babson 1680 glasov. Slednji je bil predsedniški kandidat prohibicijske stranke.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE DRUŠTVA

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna za Zdravstveno dravstvo (jeven Chicago) in KENEDY
\$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cincinatti \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in besedila
glasnikov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (estrici, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošljatelju le v slučaju,
če je priložil poštne znamke.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepu na primer (November 20, 1940), poleg vsega
ima na naslovni strani, da vam je s tem datumom petek na-
rednja. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne zamudi.

138

Glasovi iz naselbin

O volilnem boju in Tolstoju

Bellingham, Wash.—Na predvečer volitev je bil sentiment delavstva docela za Roosevelta. Zakaj pa ni za Normana Thomasa, ki zastopa socialen program? Prvič je dejstvo, da je Roosevelt popularna oseba, drugi program, ki ga izvajal ali ga je izvajal, je enak socialističnim "minimalnim" zahtevam, tretjič ameriško ljudstvo osvaja ta program s pomočjo te ali druge stare stranke, ločim odklanja "rdeče" predstavnike. Z drugo besedo: masa osvaja socializem, ne pa njegovih propagatorjev.

Gonja za izvožitev Wilkieja je imela večji pomen kakor pa poraz delavskih pravic. Kot se meni dozdeva, ker Hitler še ni porazil Anglije, bi nekatere prominentne osebe raje imele v Belih hišah Wilkieja, da bi posredoval za mir v Evropi in obrnil smer vojevanja proti vzhodu. Od take avanture bi profitorile Nemčija, Anglija in Amerika. Pozabiti ne smemo, da kljub Hitlerjevimi persekucijam, bi raje sklepali pogodbe z njim kakor pa z močnim, ki sedi v Kremlinu in študira nove mednarodne trike ter pohleвно kadi pipo. S tem pa ni rečeno, da je Roosevelt na Stalinovi strani. O ne! Roosevelt je bolj previden in ve, kakšne posledice bi nastale v takem slučaju, prav gotovo svetovna revolucija. Roosevelt je veliko bolj dalekoviden kakor so pa njegovi nasprotniki.

Važno je tudi vprašanje, kaj bo po vojni—kdo bo plačal dolge? Na to vprašanje bo moral priti odgovor. Biti socialist ali demokrat, je lepo, kakor bi bilo tudi lepo, če bi bili vsi ljudje na svetu angeli. Mnogi učeni in izkušeni možje vidijo, da je velika lakomnost po profitu glavna krivda, da imata demokracija in socializem težak boj. Posameznih kapitalistov ni treba obsojati radi bogastva. Je pač tak sistem, da bi vsak posameznik rad dobil več. Zaveden delavec tudi ve, da posamezen kapitalist ne more spremeniti položaja na splošno.

"Kaj torej storiti?" je vprašal Tolstoj v knjigi "What Can Be Done?" Odgovor je dobil v svoji vesti. Ta mu je odgovorila: "Stori tudi ti svoj delež dela, ki je potrebno človeku bolj kot pisanje knjig." Njegova vest mu je očitala: "Ti ješ hrano, katero je pridelal drugi človek. Obleka na tebi ni tvoje delo. Kaj si storil za onega človeka? Knjigo si napisal, ampak oni človek, ki ti je obleko naredil, nima denarja niti za življenje, a kam, da bi kupil tvojo knjigo. Tvoje pisanje—mu je dalje očitala vest—je malo vredno, ker je pisano za parazite, ne pa za one, katerim si tudi ti dolžan, da kaj storiš zanje."

Tako je veliki ruski mislec, grof in kmet prišel do edine rešitve, da sam prime za kakršnokoli koristno delo. In tako ga vidite na sliki s pljuhom in konji na njivi. To knjigo, "What Can Be Done?" je Tolstoj spisal pred 6 leti. V njej pa ne opisuje samo svojega življenja. V njej govori njegova trpeča duša, ki mora gledati krivice, ki se gode delovnemu in kmečkemu ljudstvu. V tej knjigi Tolstoj razpravlja o naravi in veri z znanstvenega stališča. Vere se je dotaknil le v primerjavi vere prvih kristjanov in današnjih predstavnikov ver. On ni verjel v boga. Njegov bog je bila narava. George Gornik, 493.

Spomin

West Aliquippa, Pa.—V Prosveti v rubriki "Pred 20 leti" sem čital, da sta dva zlikovca umorila Antona Selana, namreč moža moje žene, doma od Višnje gore. Njega nisem poznal, poznal pa sem enega zlikovca ali morilca, doma iz Plečega vrha. Hodil je v isto šolo kot jaz. On je tudi mene napadel na enak način leta 1918 v Youngstownu. O. Imel je tudi pomočnika. Piše se Anton Bržan.

Čital sem tudi jaz, da je J. L. Lewis proti tretjemu terminu Roosevelta. Tukaj imamo moč-

no unijo CIO in vsi smo bili žalostni, kaj bo, če bo Wilkie izvoljen. Zdaj smo zopet veseli. Frank Vidic, 122.

Sreča na lovu in zima

Kemmerer, Wyo.—John Sedej ml. se je srečno vrnil z lova z velikim rogačem. On gre vsako leto na lov in vedno pišne življenjske rogače.

Zdaj imamo tukaj že zimo in tudi ceste so zelo nevarne za avtomobilno vožnjo. Na cesti 30 proti zapadu je v cestnem jarku velik trok a 700 galoni gasolina, in tudi več avtov se znajde v jarku radi prehitre vožnje.

Anton Tratnik.

Tehnokracija in delo

La Jolla, Cal.—Mnogi so radovedni radi dela pod tehnokracijo. Sicer je že rojak Gorjanc, član tehnokracije v Clevelandu, omenil glavne določbe v Prosveti od 10. oktobra. Toda zdi se mi potrebno razložiti malo natančneje, da pridejo poprej do zanimanja in si nabavijo čtivo; še bolj, da pristopijo v najbližnjo postojanko.

Delo se bo nepretrgano noč in dan. Kolesje strojev se bo vrtelo s polno paro 24 ur na dan skozi celo leto. Nepotrebno ali ničevno delo in stroji odpadejo. Pridelalo se bo vse najboljši in le toliko, kar bo potrebno za "tehnat." Koristno delo opravljati bodo morali vsi, pa naj bo današnji milijonar ali navadni oderuh, in to obojega sploh. Tehnokracija ne priznava izjem in pod njeno zaščito smo vsi enaki. Brezposelnost bo popolnoma odpravljena in kakor hitro bodo najnujnejše potrebe ljudstva ugodene in ker znanstvo zmira napreduje, bo se temu slično skrčil tudi delovni čas na 3 ali celo 2 ure.

Kajnega, to vse so le utopije, kakor se je izrazil nek dopisnik, izjavljajo tehnokracijo, da je zgradba na pesku, če ne v oblakih. Tak človek je kakor tista koklja, ki je izvalila race in ni mogla zapopasti, kako neki je mogoče njenim mladičem takoj splavati po vodi, ko ona sama si še svojih dolgih krempeljčkov zmociti ni upala.

Če ravno imamo okoli 10 milijonov brezposelnih in še nekaj milijonov takih, kateri izgubijo pod tehnokracijo svoje sedanje delo, bodo brez izjeme vsi zaposleni in morali izvrševati koristno delo v prid novemu družabnemu življenju. Tisti siromaki na umu pa, kateri se bodo protivili naredbam tehnokracije, dobijo na izbiro zapustiti Ameriko za vedno ali pa si končati življenje. Radovedni smo, kdo bo tako neumen.

Delo bodo opravljali moški kakor ženske v starosti od 25. do 45. leta po 4 ure na dan, 4 dni v tednu ali 165 dni na leto, tako da bo vsakdo po 200 dni na leto prostega časa oziroma plačanih počitnic. Delale bodo skupine v presledkih vsak dan skozi celo leto, tudi ob nedeljah. Vsak posameznik bo upokojen po 45. letu z isto plačo kot jo je prejemal ob času svoje zaposlenosti. Mladina od rojstva do 25. leta bo preskrbljena od "tehnata" z vsem potrebnim za najboljšo in pravilno vzgojo.

Denar bo popolnoma odpravljen, saj nam je dolga leta rodila hitra razočaranja, pomanjkanje ter zlo in tako ne bo nihče, ki bi vsaj nekaj poučen o tehnokraciji, za njim prehudo žaloval. Na njegovo mesto pa pride nekaj ček, imenovan "energy certificate." S tem čekom se bo lahko nakupilo vsega potrebne za življenje, približno 20-krat toliko kot je bil življenjski standard leta 1929. Ta ček bo izdan vsaki osebi nad 25. letom ter bo tako urejen, da ne bo prav nič nikomur koristil razen pravemu lastniku, v slučaju, če bi bil izgubljen ali ukraden. Tudi ga ne bo mogoče hraniti, posoditi, darovati, še manj pa ponarediti. Za vse drugo, kot vodo, luč, kurjavo, stanovanje, zabavo, potovanje in sploh vse bo poskrbelo država in to v takem obsegu, da se nepoučenemu še niti ne sanja.

Prej sem omenil besedo "tehnat," ker pa vem, da mnogim ni znano, kaj pomeni, naj jo pojasnim. "Tehnata" je del ozemlja, ki bo vladan od znanstvenikov ali tehnokratov. Razprostira se od ravnika pa do severnega tečaja in daleč v morje na obeh straneh. Dobesedno vključuje Colombijo, Venezuelo in Gvinejo v Južni Ameriki, Panamo in Srednjo Ameriko, Mehiko, Združene države, Kanado, Alasko in Grinlandijo, otoke Attu, Havaji, Samoa, Pago-Pago in Galapagos v Tihem morju ter Bermudo in vse otočje v karibejskih vodah Atlantika.

V tej ogromni deželi imamo vse naravne surovine in druge potrebščine za razvoj krasne bodočnosti nove neodvisne Amerike. Kaj se bo godilo zunaj mej "Tehnata," naj ne bo naša skrb. Vendar "Tehnata" bo pripravljen za najbolj izvežbanimi vojniki in mornarji ter najmodernejšo opremo, premagati vsakega morebitnega zunanega sovražnika.

Naj zopet ponovim: tehnokracija ni v nobenem oziru nasilna, je pravilna in v resnici najbolj domoljubna in radi tega ni protipostavna, torej naj se nikdo ne boji postati član te odlične organizacije. Tehnokracija se nikakor ne vmešava v politiko; volili bodo le enkrat in le takrat, kadar bo zadostno število poučenih članov, in to za pravedajni miren prestop v novo dobo. V tem mirnem preobratu ne bo krvolitja, ne sovražnosti, ne nasilja med različnimi sloji ter verodržavci.

Nadalje se mi zdi potrebno opozoriti naše rojake, da tehnokracija ni v nasprotju z društvenimi zavarovalnicami, kot n. pr. SNPJ. Ta podporni društva so pod sedanjim sistemom nujno potrebna in podpirati jih moramo, kakor jedota podpira nas. Kar pride po preobratu, nas naj ne skrbi preveliko. Vso čast in hvalo naši enotni, isto Prosveti, ker, kateri jo presodno prečita, se marsikaj uči. Prosveto bi priporočal vsakemu rojaku, ne le radi svojih skromnih dopisov, so mnogi drugi dosti bolj poučeni, edino je le, če se zavedajo svojih dolžnosti do sozemljana. Imamo seveda tudi navihane napadale, katerim je v veliko veselje, če zamorejo katerega očrtni od pet do glave. Potrudimo se raje biti odkritosrčni in zmirlj pripravljeni pomagati z dobro in poučljivo besedo. Napravimo čast sami sebi in vzgled drugim. Mi Slovenci ne smemo ostati med zadnjimi.

Kakor se gotovo spominjate, je že gospod Gorjanc, član tehnokracije v Clevelandu, opisal uvodne knjižice in revije, so pa nekateri, ki so pregledali ali celo malo pregrdožaj s Prosveto zakurili peč in ker jo sedaj pogrešajo, dobre volje ustrezem še jaz. Te brošure so: "Introduction to Technocracy," 25c, "Evolution of statesmanship," 15c, "Man hours and distribution," 15c, "America must show the way," 10c, "Pax Americana," 10c, "The energy certificate," 10c, "The mystery of money," 10c, "Science vs. chaos," 10c, "Technocracy in plain terms," 5c in revije: "Technocracy," 155 East 44th St., New York, N. Y., 15c, or \$1.50 for 12 issues, "The Technocrat," 1007 So. Grand Ave., Los Angeles, Calif., 15c, or \$1.50 for 12 issues, "8141," 33 South High St., Akron, Ohio; 10c, or \$1.00 for 12 issues. Vse to lahko dobite pri najbližnji postojanki ali si pa naročite v angleškem jeziku iz glavnega urada v New Yorku.

Matt A. Turk.

Zahvala

Kane, Pa.—Veliko nas je naročnikov Prosvete, ki raje čitamo kakor pišemo. To pišem, ker se želim zahvaliti SNPJ. V petih mesecih smo imeli v naši hiši dva v bolnišnici na operaciji na slepiču. Prva je bila hčerka Mary. Zahvaliti se moram rojakom in rojakinjam iz Kana in James Cityja, ki so jo obiskali v bolnišnici in obložili s cvetjem. Prav tako se je moral podvreči operaciji 25. sept. sin Louis, ki se sedaj že zdravi doma.

On še ni bil doma, ko me je spet doletela bolezen. Sedaj sem na vrsti jaz. Če bi poslušal zdravnika, bi bila že operirana radi žolčnih kamnov, toda se raje zdravim doma.

Torej je enkrat vsem skupaj

hvala za obiske in darove. Človek res spozna prijatelja v neareci. Premislite, dragi bratje in sestre, kako dobra opora nam je naša SNPJ. Tisti, ki še niste člani, pristopite čimprej.

Mary Bizjak, tajnica 391.

Velika prireditve Slovana v Brooklynu

Brooklyn, N. Y.—Kot je bilo že poročano v tem listu, prireditve slovensko pevsko društvo Slovan veliko prireditve ali "Martinovanje", in sicer prihodnje nedeljo dne 17. t. m. v slovenskem narodnem domu na 253 Irving Avenue (vokal Bleeker St.), Brooklyn, N. Y. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina 35 centov za osebo. Otroci v spremstvu staršev so prosti vstopnine.

Za to prireditve ali "Martinovanje" ima Slovan pripravljen sledeči program:

- 1) Slovan poje pod vodstvom mr. Ign. Hudeta sledeče pesmi: a) "Vasovalec", b) "Potrkali na okno".
- 2) Kuplet: "Sem fant vesel in zdrav in mlad", poje mr. John Potušek, starosta newyorških pevcev.
- 3) Nato zopet poje Slovan "Lucipeter Ban" ter "Moj dom".
- 4) Predvajanje filma—Slovanov piknik in slike iz Domžal.
- 5) Nastop v duetu s smešnim kupletom "Čevljar in krojač".
- 6) "Martinovanje" s petjem zbora Slovana in nastopom "sv. Martina".

V posebni točki na tej prireditvi prijaznosti nastopita miss Emma Granduč in mr. Eddie Mihelič, ki nam bosta zagradila par klasičnih komadov v duetu na pianoharmonike.

Po programu prosta zabava in ples. Za ples preskrbi godbo uprava Slovan doma, kakor tudi vse potrebno, kar se tiče najokusnejših jestevin, katere bo pripravil mojster v tej stroki mr. Louis Rupnik st. Se razume, da tudi kapljice najboljšega kalibra ne bo manjkalo.

Da bo prireditve tem popolnejša, bo nekaj Slovanovih članov in Slovanovih sodrudi nastopilo v posebni točki v naših slovenskih slikovitih narodnih nošah. Film, posebno še slike iz Domžal vas bodo prav gotovo zanimali, še posebno rojake in rojakinje, ki prihajate iz domačih okolice. Te krasne slike vas bodo prav gotovo v hipu ponesele v staro domovino, v našo lepo Slovenijo, kjer ste preživeli svoja otroška leta. Mlada igračka na pianoharmonike pa vam bosta s svojim nastopom pokazala, da sta še prava umetnika na muzikaličnem polju.

Dragi rojaki in rojakinje iz Greater New Yorka in okolice, seveda so dobrodošli tudi rojaki in rojakinje iz sosednjih držav New Jerseyja in Connecticuta, obiščite nas na tej prireditvi. Prav prijazno vas v imenu slovenskega društva Slovan vabim, da se udeležite v obilnem številu, kakor tudi druga naša slovenska društva, kar bo tudi Slovan dragevolje upošteval ob priliki vaših prireditve.

Kličem vam vsem skupaj na veselo svidenje prihodnje nedelje v Slovenskem narodnem domu na 253 Irving Ave., v Brooklynu, N. Y.

Anthony Svet, tajnik.

Obisk Pennsilvanije

Cleveland.—Za Labor day smo se tudi mi odpravili na obisk prijateljev v Pennsilvanijo. Šli smo z Matjem in Olgo Jelač in s sabo vzeli tudi Frances Abramovič, sestro mojega moža. Odpravili smo se v soboto zjutraj in opoldne smo že bili v Pittsburghu. Ustavimo se pri Jožetu Marinelu, ki ga vprašamo, kje stanuje Jože Juretič, bratranec mojega moža. Povabi nas, naj posedemo in nam priinese okrepčilo.

Tam smo ostali do večerje, potem pa na gremo k Juretiču, ki ga pa ni bilo doma. Odpravimo se k Pepi Marinč, doma iz Podna. Ona je bila moja sošolka v starem kraju in se je zelo začudila, ko nas je zagledala. Ima lepo hišo in pet otrok. Malo se pogovorimo in gremo do njene sestre Agnes, ki je vdova. Tudi ona ima svojo hišo in je bila zelo presenečena. Čas je hitro minil in se zopet vrnemo k Marinelu. Posedemo okrog mize in zopet uživamo dobrote, ki sta nam jih na-
(Dolje na 3. strani.)

Kako ozdravimo nespečnost

Eno tretjino življenja človek prespi. Pri od tre tretjine je odvisno ostalo življenje. Slabo spimo, se tudi slabo počutimo, in življenje vidimo samo z grde in težke strani. Zato, ki stalo slabo spi, bo kmalu ostarela koža ji bo ovenela in oči bodo postale medve.

Za zdravljenje nespečnosti je treba samo dobre volje. Zdravila, ki nam jih predpisujejo zdravniki, navadno pomagajo samo nekaj časa, potem se pa nespečnost še poslabša. Ljudje, ki slabo spe, so v veliki večini temu sami krivi. Kakor hitro namreč ležemo v posteljo, premišljujemo vse mogoče skrbi, ki so nam imele čez dan. Skrb jih je že za prihodnji dan, ker v svoji neprespanosti vse huje vidijo, kot v resnici je. Pri takšnem in podobnem premišljevanju morajo seveda možgani s seboj večano silo delovati, namesto da bi počivali. Potem pa zaman pričakujete, da boste zaspi. V tem primeru je nespečnost živčnega izvora.

Kakor pri vsaki bolezni, tako je tudi pri nespečnosti, posledici prenapetosti živcev, treba precej potrpljenja. Nikar ne mislite, da boste že prvi dan uspeli. Za to je treba tedne tedne. Najprimernejši čas za zdravljenje nespečnosti so seveda počitnice. Takrat ste prosti, in kar je glavno, brez skrbi. V tem času je posebno važno, da se odrečete vseh vaših pijav. O počitnicah nikar ne pijte kava, čaja niti alkohola. Zvečer popijte čisto lipvega čaja, ki je posebno dobro uspavalno.

Važno je, da se zvečer dobro umijete, čemorete z mrzlo vodo. Očistite obraz s stalno kremo in uredite si lase. Vendar se s večernim toaletom ne zadržujte predolgo. Ko se že slekli, pomoičite robcem v mrzlo vodo in mokrega položite na ramena. Potem ga enkrat pomoičite v vodo in ga položite na tla. Tako se boste počutili osvežene, kakor bi se skopali. Dobro je, če vse to opravite odprtem oknu in ležete v posteljo vsaj ob zvečer.

S tem pa za svoje spanje še niste storili ničesar. Takoj, ko ležete v posteljo, morate niti luč. O kakšnem branju v postelji ne smete biti govora. Telo mora biti v postelji prosto, da bi ga kaj tiščalo. Pazite tudi na dihanje. Dihajte globoko, tako da se bodo vsa pljuča napolnila z zrakom. Dihajte brez napora in enakomerno. Občutili boste, da se vam telesu razširja prijetna toplota. Ta toplota vas bo prijetno omamila in uspavala. Če večerjali pred deseto uro, lahko pred spanjem popijete čašo mleka, ki tudi prav dobro uspava.

Medtem ko enakomerno dihanje, naj vam edina misel: "Zaspati moram!" Ne mislite na dnevne skrbi, osvobodite se vsega in vedajte se, da se morate ponoči odpočiti prihodnji dan.

Če se sredi noči prebudite in ne morete zaspati, potem vstanite. Popijte čašo mrzle vode, lahko si napravite tudi mrzle obkladke. Ko boste potem legli nazaj v posteljo, se boste počutili poživljene in boste spet zasпали. Če se pa zbudite zgodaj zjutraj, potem se niti ne silite k spancu. Vstanite in pojdite na svoj zrak na sprehod. Ko boste potem drugi dan zvečer legli v posteljo, boste takoj zasпали.

Kako gode sibirski mraz

Potniki po mrzli Sibiriji pripovedujejo, povzročajo v mrazu izpod 50 stopinj C. predmeti čudne tona. Ta pojav so nazvali "glasbo mraza". Neki potnik, ki pripoveduje o tem pojavu, pravi, je to godbo teže poslušati, kot pa prenašati mraz sam. Zdi se potniku, kot bi silil čez celotno zemeljsko površino plati tajov zvok. Zveni prav vse, kot bi udarjali kakih kovinskih predmetih. V takem življenju ljudje sploh ne govorijo. Molče tudi živijo. Konjske potkve, ki udarjajo na trdo cesto, niso kot zvon. Če udari kdo na drevo, odmeva kot bi bilo iz jekla. Približujejo se sani, povzročajo strašno neprijeten hrup. Zvok, ki povzroča sani med vožnjo, je zelo podobno škripanju diamanta, ki ga potegemo po stolu. Sonce je podobno veliki bakreni kroglici, je samo nekaj ur nad obzorjem. Kmalu začne in ponoči se sliši samo piskanje, čudno in prestano "glasbo mraza".

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 15. novembra 1920)

Domače vesti. V Chicagu sta se združili pevski zbor Sava in Slovensko dramsko društvo pod imenom Zveza slovenskih kulturnih društev v Chicagu.

Delavske vesti. AFL poroča, da je milijon delavcev brezposelnih v Ameriki.

Iz inozemstva. Vlada Jugoslavije je uradno potrdila jadransko kupčijo.

Sovjetska Rusija. V Moskvi slavijo velik zmago; vsa južna Rusija in Kavkaz sta okupirana po sovjetih.

(Dolje iz prve kolone.)

petokolonski zločinci—razgaljeni in spravljeni v kraj, kjer ne bodo več mogli delati škodnih in ameriški demokraciji. Njihova zločina sta driska je porok, da bodo razgaljeni drug za drugim in Berlin ter Moskva jih ne bosta nikoli nadomestila!

Taktika petokoloncev

Iz Washingtona poročajo, da naceti in komunisti v Združenih državah poplavlja biro tajne federalne policije z lažnjivimi ovadbami. Teh ovadb je baže prišlo že tri milijone—in če ne bi biro pravočasno spoznal, kaj se godi, bi bile te sleparske ovadbe že davno povzročile zmešnjavo v biroju in onemogočile vsako sistematično delo federalne policije.

In to je bil namen petokolonske taktike! Ovadbe, ki dežujejo—prav za prav derejo kakor veletok—v Washington, so naperjene proti ljudem, ki jih ni—proti osebam z izmišljenimi imeni in naslovi in te "osebe" so obtožene sabotažnih dejanj tamkaj, kjer jih nihče ne vidi!

Namen te zločinske taktike je dvojni: tajna policija se ima zaposliti na vsej črti z lovom na "sence," to je, da porabi tedne ali mesece z iskanjem sabotažnikov tam, kjer jih ni—med tem pa imajo ovadbi praste roke, da neopaženi izvršujejo isto sabotažno delo, ki ga dožde drugih. Zvižajna, lokava je ta taktika!

Zločinskih dejanj so obdolžene tudi nedolžne osebe, ki v resnici eksistirajo. To so ljudje, ki so nacetom in komunistom trn v peti in katerih se bi radi iznebili na ta način, da jih diskreditirajo pri običajnih kot "petokolonce" oziroma "sumljive karakterje," na katere je treba paziti... Ta pošastna zvižajna ima spet dvojni namen: policija naj se zaplete v gonjo zoper nedolžne ljudi in ko spozna, da je bila potegnjena, bo tako zmešana, da ne bo vedela, komu naj še verjame—med tem bo pa nevarnost odvrgnena od onih, ki faktično kujejo zarote in sabotaže...

Ta igra bi imela za posledico—zapravljanje časa in denarja na debelo v področju biroja tajne federalne policije, vsled česar se bi ta biro brezupno diskreditiral in burbonska "apizaraka" svojci bi lahko kričala, da so Rooseveltovi "G-men" zanič, da so nesposobni za svoj posel in samo žro ljudski denar!

Ta satanaka igra, katero so tako spretno zasnovali naceti in komunisti—morda po načrtih direktno iz Berlina—se pa ne bo obnesla. Dejstvo, da je federalni biro za preiskave, proti kateremu je bila ta igra naperjena in katerega vsa petokolonska svojci tako sovražijo, da se ne ustraši še tako ostudnega sredstva, da ga postavi v najslabšo luč—odkril to igro, dokazuje, da v tem biroju niso navadnj tepci, za kakršne jih smatrajo zločinski naceti, fašisti vsake baže in komunisti!

Justični department Rooseveltove uprave dobro ve, kaj delajo naceti in komunisti v Združenih državah in kakšna je njihova zločinska igra—zato se ne bo dal potegniti z lažnjivimi ovadbami. Biro za preiskave zna razlikovati med ovadbami in "ovadbami," zato ne bo zapravil časa in denarja ter se na ta način smešil v očeh zločinskih petokoloncev.

Pri tem je potrebna resna beseda na naslov onih naših pacifističnih idealistov, ki v svoji gorečnosti ne izbirajo sredstev v boju proti obrambi ameriške demokracije, ki jo smatrajo za "militarizem" in za "pot v fašizem." Oni so lahko najbližje žrtve—petokolonskih zločinskih zvižaj in pasti, če ne bodo stoodstotno oprezni! Nihče se danes tako ne sladka pacifističnim opozicijskim programom obrambe kot se sladkajo petokoloncev in "apizarji" vsake vrste... Ali bodo mogli pošteno in iskreno pacifistični radikalci razlikovati med resničnimi in lažnjivimi obtožbami zoper javne organe?

Pobijanje ameriške pete kolone se ne sme vršiti za kulisami ali s tajnimi zaslišanji kakor to dela Diesov kongresnik odsek. Justičnemu departmentu so dobro znani vsi glavni kolovodje pete kolone—namreč oni kolovodje, ki nekaj štejejo v Berlinu in Moskvi. Te kolovodje je treba takoj razkrinkati za vsako dejanje, katero pride vladni pred oči. Petokoloncev rovarijo v temi in najbolj se boje solnce javnosti—publicitete; čim pridejo petokoloncev na svetlo, so uničeni.

Čim je bil Fritz Kuhn, kolovodja nacetov, razkrinkan kot poneverjalec, je bil uničen; čim je bil Earl Browder, kolovodja komunistov, razkrinkan kot ponarejalec uradnih dokumentov, je doigral.

Na ta način so lahko razgaljeni vsi ostali (Dolje v zadnji koloni.)

(Se nadaljuje.)

Dne 8. avg. je v Saarburgu padel 5. zbor v prvega, kakor se izlije hudournik, v enakem begu, poražen brez borbe, vlekoč s seboj poveljnika, klavrnega generala Fallia, ki je bil ves nor od strahu, da njegovi nedelavnosti nalože odgovornost za poraz.

Dne 9. in 10. avgusta se je nadaljeval ta divji galop, ta besni: "Reši se, kdo se more!" — ki se niti ni oziral nazaj. Dne 11. avgusta so se med ljuto ploho spustili proti Bayonu, da se izognejo Nancya, o katerem so mislili po napačnem poročilu, da je že v rokah sovražnika. Dne 12. so taborili v Haroneu, dne 13. v Vicherey; in dne 14. avgusta so dospeli v Neufchateau, kjer je železnica sprejela tolpo, kakor se je privabila: tri dni so jo nakladali na vlake kakor z lopatami, da jo prepeljejo v Chalons. Stiriindvajset ur po odhodu zadnjega vlaka so bili Prusi na mestu.

"Ah, prokleta reč!" je zaključil Picot, "treba je bilo jemati podplate pod pazduho! Nas pa so pustili v bolnicah!"

Coutard je izpraznil ostanek steklenice v svoj in v prijateljev kozarec.

"Da, pobrali smo šila in kopita, in bežimo še zdaj... Eh, vseeno nama je bolje tako, da vsaj lahko pijeva kupico na zdravje onih, ki še nimajo razbitih butic."

Maurice je zdaj razumel vse. Po bedaem presenečenju pri Weissenburgu je bil poraz pri Froeschweilerju kakor strela, ki je s svojo nesrečno lučjo jasno osvetlila strašno resnico. Nepripravljeni smo bili, imeli nismo niti topov, niti vajakov, niti poveljnikov; a sovrážnik, tolikanj zaničevani, se je pojavil močan in trden in številni, z dovršeno disciplino in vojskovodstvom. Kakor troje mogočnih klinov so tri nemške armade prodrele šibki jez naših sedmerih zborov, raztresenih od Metz do Straasburga. Naenkrat smo ostali sami, niti Avstrija, niti Italija nista šli z nami, cesarjev načrt se je bil porušil ob počasnosti operacij in ob nezmožnosti poveljnikov. In usoda je delala proti nam. Kopčila je zle slušaje in zopernosti, ki so se družile hip za hip, ter tako vresničevala tajni načrt Prusov, ki je bil ta, da prerežejo jez naših armad na dvoje in vržejo en del proti Metz u nazaj ter ga ločijo od Francije, dočim bi sami najprej uničili ostanek ter krenili nato pred Pariz. Zda je se zdelo vse to le računski naloga. Moralni smo biti premagani, po vseh teh vzrokih, katerih zaključek je bil tako neizogiben, da je bodel v oči. To je bilo trčenje nerazodane hrabrosti ob veliko število in ob metodo treznega preudarka. Kasneje se je bilo lahko pripraviti; vendarle in vkljub vsemu je bil poraz usojen že naprej, kakor po zakonih sil, ki vodijo vesoljstvo.

Maurice, ki je sanjal z izgubljenimi očmi, je nenadoma zopet prečital vzklik: "Živel Napoleon!" — ki je bil načrtan na veliki žolti steni. Popadlo ga je čustvo neznozne tesnobe, kakor da mu žareč bodljav prodira srce. Torej je bilo vendar resnica? Francija bojnih zmag, ki je šla nekda z ropotom bobnov po celi Evropi — ta Francija s prvim mahom vržena ob tla, in to od neznanega, zaničevanega ljudstva? Zadoščalo je petdeset let, svet se je bil izpremenil, in poraz je strašno treskal po tistih, ki so bili nekda večni zmagovalci. In Maurice se je zdajci spomnil vsega, kar je govoril avak Weiss v tisti strahoviti noči pred Muehlhausenom. Da, on edini je gledal tačas jasno ter ugibal skrite in počasi dejstveno vzroke našega oslabiljenja ter eu-

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

til novi dih mladosti in sile, ki je vejal od Nemčije. Ali ni bil to konec ene bojevitosti in začetek druge? Gorje mu, kdor odneha v nevzdržnem tekmovanju narodov! Zmaga je tistih, ki stopajo v avantgardi, tistih, ki so najmodrejši, najbolj zdravi, najbolj močni!

Ta hip se je zasliskal smeh dekleta, ki se mu godi sila in ki se v šali brani. Poročnik Rochas je v zakajeni kuhinji, ozaljšani z epinalskimi podobami, držal v svojih rokah lepo natakaričo — živa podoba vojaka osvajačca. Stopil je v uto, kjer si je naročil črno kavo, in ker je slišal poslednje besede Coutarda in Picota, jima je dejal z veseljem glasom:

"Bežita, fanta, to vse nič ne de! To je šele začetek plesa; zdaj bosta videla, kako prokleto se jim osvetimo! Bogme, doslej jih je bilo pet proti enemu; a to bo zdaj drugače, črno na belem vama dam!... Tu nas je tristo tisoč. Vaa gibanja, ki jih prikrivamo in kih ljudje ne razumejo, se vrše zato, da zvačimo Pruse nase, Bazaine pa, ki pazi nanje, jih bo zagrabil za rep... In takrat jih zmečkamo — pok! Kakor to mušico!"

Z glasnim pokom je stri med dlanmi mušico, ki je letela mimo. In postal je še veselejši; z vso svojo nedolžnostjo je verjel tem lahkonemu načrtu, in zopet je bil ves prevzet od svoje vere v nezmagljivi pogum. Vljudno je povdal vojakoma natančno mesto njunega polka; nato pa se je ves srečen, smodko med zobmi, posadil k svoji čašici.

"Veselo je bilo le moje, tovariša!" je odgovoril Maurice Coutardu in Picotu, ki sta odhajala ter se mu zahvaljevala za sir in za vino.

Tudi on si je bil dal prinesiti čašico kave in je gledal poročnika, ovladan od njegove dobre volje, dasi nekoliko presenečen nad tistimi tristo tisoč možmi, ki jih vendar ni bilo mnogo nad sto tisoč, in na nenavadno lahkoto, s katero je pobijal Pruse med chalonsko in med Bazaineovo armado. Ali tudi on je čutil takšno potrebo po iluzijah! Zakaj ne bi upal še vedno, ko je pela slavna preteklost tako glasno pesem v njegovem spominu? Stara krčma je bila tako vesela v svoji trti, od katere je viselo jasno grozdje Francije in se zlatilo v soncu. Zopet mu je prihajala njegova ura nade ter se dvigala nad veliko, topo žalostjo, ki se je bala polagoma nabrala v njegovih prsih.

Za kratek hip je z očesom sledil afriškemu lovskemu častniku, ki je v spremstvu ordonance prišel mimo; obadva sta v naglem diru izginila za vogalom tihe hiše, v kateri je bival cesar. Ko se je potem ordonanca zopet pojavila, toda sama, ter obstala z dvema konjema pred vrati gostilne, je vzkliknil Maurice v presenečenju:

"Prosper! Misliš sem, da ste pred Metzom!" Bil je človek iz Remillya, navaden hlapec, ki ga je poznal iz otroških letih, ko je bil pri stricu Fouchardu na počitnicah. Mož je bil pri naboru potegnili nizko številko in je bil tri leta v Afriki, dokler ni izbruhnila vojaka. Korenjak je bil videti v svojem živodrem jopiču, širokih rdečih hlačah z modrimi našitki in s pasom iz rdeče volne, dolgega, suhega obraza in gibčnih, krepkih udov, ki so razodevali nenavadno spretnost.

"Glej, glej! To srečanje!... Gospod Maurice!"

Ni pa takoj prihitel k Maurice; najprej je peljal prhajajoč konja v hlev, motreč vzlasti svojega lastnega z očetovskim pogledom. Ljubzen do konj, ki jo je imel nedvomna še izza mladosti, ga je bila napolnila, da je šel služiti h konjenici.

(Dalje prihodnje)

Bojanci in Preloka

Jugovzhodni del ploščate Bele Krajine je po svojih grčih bolj razgiban kakor ostali deli. Južnod od Črnomlja, od Labinja proti Kolpi naselja odrezano prenehajo, za njimi pa začno, v bolj razgibanem Krasu valoviti po grčih in vrtačah prostrani brezovi stelniki in izgledani mešani gozdovi. Po takem, dokaj enoličnem, sicer prijaznem svetu nas pripelje pot, bilo iz Tribuč ali še bolj iz Knežine v Bojance — uskoško naselje, ki samuje oddaljeno od sosednjih naselij na vrtačastem širokem griču v nadm. višini 279 m. — Vas, ki ima po veliki večini le sene in s slamo krite hišice, se deli v dva skoro enako velika dela: v Dolnje in Gornje Bojance. Nekako sredi med njima se ponosno dviga zidana šola. Na prisojni strani griča nas prijazno pozdravlja tudi nekaj vinogradov.

Uskoška vas — edina pravoslavna naselbina v Sloveniji

Vas kaže zelo siromašno lice, ker suh in ilovnat svet rodi skromne pridelke, ki v mnogem niti domačih potreb ne morejo kriti. Prebivalstvu koristi največ živinoreja, posebno ovčje, reja, ki je tu zelo razvita. Ovce pasu v čredništvu tako, da se

pastirji od posameznih hiš zapored vrste po razmerju ovčjih glav na pašo za en ali več dni. Prebivalstvo je na skopi zemlji vajeno siromaštva in skromnosti. Po svojih prednikih se je že iz svoje prvotne domovine siromašno doselilo in tudi siromašno ostalo. Nasproti tujcem pa je zelo prijazno in gostoljubno.

Naselbino je ustanovil, ob koncu 16. stoletja (1597-98) pobrezki gospod in karlovski general Jurij Lenkovič z uskoki, ki so pribežali pred Turki iz Like. Naselili je družine s primiki Kordić, Radojčić, Vrlinić in Ukmanc. Ukmanci so že izumrli. V novejšem času so se doselili iz hrvatske Ponikve Ivkovići, Milčić in Jurjevići. Bojanci sami pravijo, da so se doselili iz kraja Bojne, radi česar so dali novi naselbini ime Bojanci. Sedaj se sami čutijo in smatrajo za Slovence. Svojo pravoslavno vero so ohranili ter imajo že nekaj let tudi svojo pravoslavno parohijo. Prej so cerkveno spadali pod Marindol. — Svoje sorodnike imajo v Marindolu, Ponikvi, Dubravah, Perudini (3 družine v dveh hišah) in v Adlešičih (ena družina). Večina družin starih treh primikov živi v zadrugi po tri in dve družine le istega primika v hiši, sicer po ena. Vsaka hi-

ša tke domače platno, brisače, rjuhe, izdeluje copate, vezene prte, nogavice, rokavice, preproge za stene in tla, torbe in drugo. Bogato vezeno nošo nosijo le še o slovenskih prilikah. Ohranili so še razne zanimive običaje. Kordići slave sv. Lazarja. Radojčići sv. Nikolaja, Vrlinići in Jurjevići sv. Jurija, Ivkovići sv. Ignjata. 6. maja na Jurjevo vsakega leta sprovajajo "zelenega Jurja". Tega dne imajo "zborove", to je veselice, igre in razne zabave. Svoje bojanško kolo še vedno "kolajo" na dan sv. Save, na Jurjevo, na Iva dan, o pravoslavnem božiču, o veliki noči. Na Jurjevo in 1. decembra nastopa tudi bojanški "Sokol".

Svoje staro besedilo za kolo so že pozabili. Plešejo ga na novo besedilo "Dačkega kola" ali pa na sledeče besedilo:

Ja posijah lan
baš na Ivan dan.
Karala me, karala me
Ivanova majka.
Ja izcupah lan
baš na Ivan dan.

Karala me... itd.
Ljudstvo pripoveduje, da je na bližnjem hribu, severno od Bojancev svoj čas stal Prunkarjev grad z velikim posestvom in vinogradi, zaradi česar se sedaj dotični hrib imenuje Prun-

karjevo brdo. Zgodovini ni o tem nič znanega.

Bojanci so znameniti kot edina pravoslavna naselbina v Sloveniji.

Zgodovinske in krajeve znamenitosti Prelake

Druga po svoji strukturi zelo zanimiva belokranjska vas je Preloka, ki stoji na razglednem hribu (302) visoko nad koleonom plitve Kolpe, ki teče na vzhodni strani pod vasio v globini 162 m. Vas ima ime Preloka zato, ker stoji visoko preko to je nad loko. Brežina pod Preloko je zasajena z lepimi vinogradi. V okolici se nahajajo podzemeljske jame in prepad, ki jim tu pravijo zvonka. V vas je mogoče priti z avtom, ker drži skozi njo banovinska cesta Vinica (8,8 km — Adlešiči 7,1 km).

Prebivalstvo je bilo tu, kakor sploh ob gornji in srednji Kolpi, v dobi turških napadov dobro iztrebljeno. Take predele so potem poselili uskoki, za kar so nam poleg zgodovine še sedaj najzgovornejša pričja primki, ki niso slovenskega porekla. Tu sta stražila prehod preko Kolpe dva gradova: Grunski grad in grad Čolnić pod Žunič, ki pa sama nista mogla odoletati turški sili, ampak sta kmalu sama omagala in se pozneje sesula v ruševine. V opustele kraje so se preselili mnogi uskoki, ki so se naselili v več zaselkih, ki so dobili svoje ime po svojih kolonistih. Preloka sama sestoji iz Gorenje Prelake in iz zaselkov Dolenje Prelake; Krčci (6 hiš), ki so dobili ime po primku Krotač, Jakovini (6 hiš) po primku Jakovina in Grduni (7 hiš) po primku Grdun. Med prelške zaselke so pomešani nekateri zaselki Balkovcev, ki sestoji iz Novoselov (5 hiš pod prelško cerkvijo) po primku Novosel, Vidin (7 hiš) po primku Vidina, Valetov (3 hiš) po primku Valeta, Dejanov (4 hiš) po primku Dejan, Pavlinov (2 hiš) po primku Pavlin in Balkovcev (4 hiš) po primku Balkovca.

Poleg imen zaselkov kažejo na došle Srbe in Hrvate mnogi primki kot Basarac, Čadović, Ivanušić, Miketič, Pavlaković, Petronić, Radović, Simić, Spisčić, Starašinić. V ta krog je omeniti tudi severovzhodno od Prelake stoječe Žuniče, pod katere spada zaselek Vukobrat (5 hiš) tik nad Kolno proti Ladešič dragi. V Vukobratih je na številki prvi pravoslavna družina Barjakovičev, ki ima že od nekada primke Vukobrat. V tem oziru je omeniti tudi to, da se v pravoslavnem marindolskem zaselku Pavunovičih (Pavunovičih), ki je vrinjen med Žuniče in Skavrince pod Preloko, nahajajo poleg šestih pravoslavnih tri katoliške družine.

Stara cerkev v Preloki je bila svoj čas pravoslavna. Kot podružnica viniške župnije je postala lolkalija leta 1787, samostojna župnija pa l. 1860. Leta 1864 je dobila vas svojo dvorazredno ljudsko šolo. V vasi je tudi gostilna in trgovina.

V tem kotu Bele Krajine so se ohranili še zadnji ostanki zadruge. V zadrugi še sedaj živi dve družini v Novoselih (bratranca Simića) in v Krčcih (Čadenić in Miketič). Mlin na Kolpi pod Žunič pa poseduje kar osem gospodarjev.

Ljudje še nosijo belo narodno nošo, tko domače platno, pletu nogavice, rokavice itd. Zvesto se drže še mnogih starih običajev, kot sv. Treh kraljev, preje, kresovanja, rešetec itd.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Plašite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWDALE AVENUE - CHICAGO, ILLINOIS
Tel. Rockwell 4904

Grški kralj Jurij in premier Metaxas, ki vodita boj proti italijanskim armadam, ki so invadirale grško ozemlje.

Preloka ima najbolj milo zimo v Beli Krajini, ker v tem kotu pozimi običajni minimum ne seže preko —12,5° C ter je v ostri zimi leta 1929, ko je ponekod v Sloveniji mraz segel že preko —35° C, tu prišel le do —21° C. Poletje je tu zelo vroče, ker seže absolutni maksimum temperature preko 40° C — na soncu pa doseže 66° C.

Pod Preloko se ob Kolpi pri Žuničih iz debri razširi prijazna loka. Lepa loka, kakor tudi zelo prijazna, prijetna in gostoljubna okolica je tukaj pripravna za taborenje in letovanje. V Kolpi, ki je izvrstna za kopanje in čolnarenje, je ribolov izdaten. Pri mlinu pod Žunič je Kolpa v poletni suši tako plitva, da je mogoče preko nje z vozom in peš. Tu se vrši tudi prevoz s čolnom čez Kolpo na hrvatsko stran v Prilišče, kjer drži Luizenska cesta proti Karlovcu, v katerega je mogoče laagodno priti od tu v dveh urah. Prévov čez Kolpo v Prilišče se vrši tudi pri mlinu pod Vidinami. Tu so trije čolni, od katerih največji (12x3 m) služi za prevoz vozov in živine. Nameravani brod na 220 m dolžine, je gospodarska kriza preprečila. Tu je zelo potreben most.

Prebivalstvo je siromašno, a marljivo. Bavi se s kmetijstvom ter pridela tudi nekaj dobrega vina, ki vsebuje do 14% alkohola. Prodaja ga le majhno količino. Promet je zaradi oddaljenosti Črnomlja v veliki meri usmerjen v bližini Karlovca.

L. S.—č.

Narod, ki ne zna šteti do 10

Neverjetno se zdi, da je sploh na svetu narod, ki bi ne znal do 10 šteti. Kljub temu pa je res, da je v arcu Avstralije več takšnih narodov, ki tega ne znajo. So narodi, katerih jezik pozna samo številke do šest. Bairo se pri izražanju velikih števil prijemajo za glavo, da bi s tem pokazali, da tako velikega števila z besedami ne morejo izraziti. Rekord pa so v tem pogledu odnesli Botokudi v Južni Ameriki, ki znajo šteti samo do tri.

Prva misel: kratka krila

V kraju Kankakee v državi Illinois so zdravniki operirali na obeh go. Burtonovo, ki je bila zadnjih devet let popolnoma slepa. Takoj ko je zopet spregledala in se ozrla po svojih sorodnicah, je zavzeta vzkliknila: "Moj bog, kako kratka krila so letos v modi."

Agitirajte za Prosveto!

V nogometu je 20-7 zmaga igre!

Tu je pa druga odločilnost "igre": Moderna peč na plin nadkrili v prodaj druge peči 100 proti 4 v Chicagu

MODERNI ŠTEDILNIK NA PLIN, vam da vse za manj!

● "Z lahkoto so zmagali," vpije množica, na 13 točk zmago! Koliko večje vrednosti je zmaga 100-4 prodaje v prilog Modernem štedilniku na plin! Ženske imajo rajše modern na plin štedilnik, ki oskrbuje vse udobnosti kuhanja za manjši denar. Ženske hočejo hitrejšo, bolj gibčno vročino, katero daje plinom greti štedilnik. Ženske imajo rade lahko pri kuhanju in nenadkriljivo lepoto, katero dobi v modernem štedilniku na plin. Preglejte seznam oprav spodaj, takoj boste opazili zakaj 100 proti 4 žensk pravi: "Jaz hočem modern štedilnik na plin!"

Le modern štedilnik na plin ima vse te ugodnosti Samo prižigajoče gorilce... Ne utigalice—ne čakanja. Velikan gorilce... Kolikor znano na hitreje kuha na vrhu. Avtomatična kontrola gorkote v peči... Jamči pravo toploto. Prave temperature peč... Jamči zaščiteno temperaturo. Težja izolacija... Drži gorkoto v peči. Brezdimni pražilec... Odpravi dim, praži v dvojni hitrosti. Minutna pažnja... Vas pokliče kadar je kuhano. Avtomatična časovna kontrola... ako zahtevate. Paži na kuho... obrača gorkoto v peči v vaši odsotnosti! Oglejte Moderne peči na plin v vašem bližnjem Peoples Gas uradu

MODERN COOKERY... CONSTANT HOT WATER... SILENT REFRIGERATION... GAS HEATING THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral usti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnstvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnstvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicagu je... \$7.50
1 tednik in... 4.80	1 tednik in... 6.30
2 tednika in... 3.60	2 tednika in... 5.10
3 tednike in... 2.40	3 tednike in... 3.90
4 tednike in... 1.20	4 tednike in... 2.70
5 tednikov in... nič	5 tednikov in... 1.50

Za Evropo je... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sedetih članov moje družine:

2)..... Čl. družina št.....

3)..... Čl. družina št.....

4)..... Čl. družina št.....

5)..... Čl. družina št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....